

TEKNOLOGIA

Teknologia ulertzea

DIANA FRANCO

Askotan teknologia produktu bezala ulertzen dugu, baina teknologia errezeta ideiatik gertuago dago. Gure eskuetan azken belaunaldiko mugikor bat izanda, azken teknologia gure eskuetan dugula uste dugu. Ez da horrela. Teknologia ez da objektu bat, ezagutza da, gizakion munduan eragitera bideraturiko ezagutza.

Teknologia geureganatzeko, ezagutza geureganatzeko –edo gutxienez gauzak hobeto ulertzeko–, esperientzia da nire ustez biderik onena. Esperientzia horrek, gainera, zentzua izan behar du, ulermena eta ezagutza loratu daitezke. Noizbait jostailu elektronikoko bat desmuntatu duzue? Barruan zituen bozgorailua, kableak, teklak, motorrak ikusi dituzue? Esperientzia hori izan baduzue, berriro jostailu elektronikoko bat ikusi duzuenean, ziurrenik, desmuntatu barik zelan funtzionatzen duen errazago susmatu izan duzue. Programazio kodeekin antzeko zerbeit gertatzen da, hizkuntzekin ere, gizakion arteko harremanekin berdin... Esperientziak laguntzen digu etorriko dena hobeto aurreikusten.

Software libreari lotuta lan asko egin da zentzu horretan. Beharbada, software librearen produktu edo objektutik baino gertuago dagoelako errezetatik, esperientziatik. Tresna ideiatik gertuago. Topaketak, jaialdiak, trukeak... Software librearen zabaltzen da pertsonen arteko ezagutza truketik. Eta praktika oso hezigarria da. Baina zelan sortu horrelako esperientzia bat zure komunitate gertuan (herri, ikastetxe, auzoan)? Egun erabiltzen ditugun gailuak horrelako esperientzia baterako prestatuta daude? Noraino eragin dezakegu? Non eta norekin egin dezakegu horrelako esperientzia bat?

Informazio ugari dago, eta beldur barik hasi gaitzke horrelako esperientzia bat sustatzen. Espektatibak zaintzea eta demon artean ikasteko eta hezteko aukerak zabaltzea da kontuan hartu beharrekoa, esperientziak gozatzeko. Topaketa txikiak interesgarriak dira (eskolan, liburutegian, kultur zentroan...). Prozesua ezberdina izango da kasuan kasu, baina teknologiaz eta pertsonen asko ikasiko dugu bidean. ●

NAZIOARTEA

AFP

Go home Gota

AXIER LOPEZ

Sri Lankak, 1948an independentzia lortu zuenetik, krisi ekonomikorik larriena bizi du. 22 milioi lagunek hamabi orduko argindar mozketei eta premiazko produktuen –elikagaiak, erregaiak eta sendagaiak– eskasia orokorrari egin behar diete aurre. Urte hasieran inflazioa maximo historikora iritsi zen eta elikagaien prezioak %24 puztu ziren. Sri Lankak, historian lehen aldiz, ordaintzeari utzi behar izan dio kanpo-zorra –2021eko apirilean 35.100 milioi dolar inguruko–, eta horietatik 7.000 milioi urte honetan bertan pagatu beharrekoak dira.

Munduko krisi ekonomikoko gutxietan presente dagoen aktoreak Sri Lankan ere badu eragina: Nazioarteko Diru Funtsa. 1965etik, 16 mailegu egin dizkio Sri Lankari. Azkena, 2016an, 1.500 milioi dolarrekoa. Eta trukean, betiko errezeta: “Austeritate”. NDFk eskatutako austeritate neurriek inbertsio publikoa murriztu dute, biztanleriaren eguneroko ongizateari kalte eginez. Eta gainera, ekuazio horri bi urteko pandemia gehitu behar zaio, turismoa bezalako sektore hegakor eta arriskutsuaren menpe dagoen herrialdean.

Gobernua zergak orokorki murriztu zituen, biztanleriaren zati handi bat zuzeneko zergarik gabe utziz. Horrek gobernuaren ospea handitu zuen, batez ere delako klase ertainaren artean, baina zerga murrizketa horiek ez zuten inbertsioa eta garapen ekonomikoa sustatzea lortu. Eta horrela, urtez urte, aurrekontuetako defizita zenbat eta handiagoa izan,

are handiagoa izan da nazioarteko espekulazio merkatuekiko zorpetzea.

Laburbilduz, ekonomia porrot egiteko zorian dago, eta biztanleriaren zati handi batek oso argi dauka nor den erantzule nagusia: presidentea.

Gotabaya Rajapaksak ez du dimititu nahi, 2019an ia zazpi milioi pertsonen babesa jaso zuela etengabe errepikatuz. Rajapaksak eta bere familiak Sri Lankako bizitzaren ia alderdi guztiak kontrolatu dituzte azken ia bi hamarkadetan. Hainbat senidek karguak ditu gobernuan; esanguratsuen lehena ministroa da: Mahinda Rajapaksa, presidentearen anaia. Mahinda ere Sri Lankako presidentea izan zen ia hamarkada batez (2005-2015) eta berak zuzendu zuen 2009ko erasoaldi militarra Tamil Eelamgo Askatasun Tigreen aurka. Emaitza dramatikoak izan zen: 15.000 tamil baino gehiago hil edo desagerrarazi zizuten garai hartan, eta nazioarteko hainbat begiralek gerra krimenak leporatu zizkion Rajapaksa familiako buruzagari.

Go home Gota lelopean, dimisioak eskatzeko mobilizazioak etengabeak izan dira azken asteetan. Ostegunean greba orokor arrakastatsua egin zuten eta igandean, Langileen Nazioarteko Egunaren aurkako protesten barruan, milaka lagun elkartu dira Colombo hiriburuan. Protestaren gune nagusia presidentearen bulegoaren ingurumaria da. Presidenteak etxe horren barruan egon behar izan du herritarren haserrea zabaltu zenetik, erabat gotortuta, kanpoan kanpatzen ari diren manifestarietako defizita zenbat eta handiagoa izan, ●